

The Baltic island of Öland is world famous for its high biodiversity and long lists of rare plants, insects and birds associated with calcareous and nutrient-poor dry grasslands (alvar) and wooded meadows. This unique nature yearly attracts thousands of visitors and forms the foundation of the island's economy. It is, therefore, an unpleasant surprise to discover that spills of liquid manure from the island's industrial cattle farming pose a direct threat to plant diversity. Manure handling appears to lack adequate regulation or control. In arable land and lays at the very edge of some of the most famous nature reserves, liquid manure is put directly onto the soil surface, freely exposed and allowed to evaporate ammonia. The extensive deposition of nitrogen by wet and dry deposition on the natural vegetation, which is well documented from other regions with intensive production of livestock and poultry, has not been assessed in the protected areas. However, dense growth of nitrophilous grasses and herbs

threatens to suffocate the pristine vegetation. At the fringes and below solitary trees within the nature reserve Södra Greda, trapping and through-fall of nitrogen is so extensive that lay grasses have taken over the original orchid-rich vegetation. We propose that action is immediately taken to reduce nutrient inputs and secure the biological values and, thus, the economic future of the island.

Kaj Sand-Jensen är professor i limnologi och Hans Henrik Bruun är lektor i växtekologi vid Köpenhamns universitet. De undervisar om biologisk mångfald och vistas årligen en junivecka på Öland tillsammans med doktorander och studenter.

KSJ: Ferskvandsbiologisk Laboratorium, Biologisk Inst., Helsingørgade 51, DK-3400 Hillerød, Danmark. E-post: ksandjensen@bio.ku.dk

HHB: Center for Makroøkologi, Evolution og Klima, Biologisk Inst., Universitetsparken 15, 2100 København Ø, Danmark. E-post: hhbruun@bio.ku.dk

Länsstyrelsen svarar:

Öland är ett unikt landskap där geologi, klimat och människans nyttjande av landskapet har lett till en stor rikedom av biologisk mångfald. En av grunderna för mångfalden är människans brukande av jorden och hennes djur. Utan ett levande jordbruk med djurhållning skulle många av värdena försvinna.

Den rika tillgången till naturliga betesmarker har lett till att djurhållning och mjölkproduktion är viktiga för det öländska jordbruket. I dag är de små gårdarna till stor del borta och djuren har koncentrerats till större gårdar. Gödselhanteringen har ändrats och stor vikt läggs på att minimera kväveförluster till luft och vatten genom att gå från fastgödsel till flytgödselhantering. Det finns strikta regler för lagring och spridning av gödsel (tidpunkt, gröda, mängd/areal etc.) som kan läsas på Jordbruksverkets webbplats. Tillsynen av att miljöbalkens hänsynsregler vid gödselhantering följs är kommunernas ansvar

I månadsskiftet maj–juni har den första skörden av vinterfoder tagits på de öländska vallarna och då sprids stora mängder flytande gödsel. Den har ett värdefullt innehåll av näringsämnen som ger den växande grödan god tillväxt till årets

andra skörd. Det leder till att hela Öland ”luktar skit” under några intensiva veckor, dock inte på samma plats hela tiden.

Naturreservaten Lilla Horns löväng och Södra Greda löväng är små till ytan och delar problemet med stora kanteffekter med många andra skyddade naturområden i södra Sverige.

Ängen i Södra Greda omges av olika markttyper. Söder om reservatet ligger brukade åkermarker. På övriga sidor gränsar området till både betade före detta ängar och täta lövskogar. För att nå åkern nordost om ängen som brukas som vall måste lantbrukaren köra genom ängen. Vid ett tillsynsbesök i lövängen i september 2011 var det svårt att spåra någon direkt gödslingspåverkan i ängen. Detta gällde även utmed den väg som traktorn kör för att komma fram till åkern.

Länsstyrelsen ser dock allvarligt på författarnas påstående om att ängen skulle vara starkt gödslingspåverkad. Vi kommer därför under de närmaste åren att hålla särskild uppsikt över lövängens flora. **SBT.**

ÅSA JOHANSSON

Chef för naturvårdsenheten vid Länsstyrelsen i Kalmar län (asa.e.johansson@lansstyrelsen.se)